

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Ajankohtaista säädösvalmistelua

Rataverkon haltijoiden yhteistyöryhmä, 10.2.2026

Risto Saari, LVM

Käsiteltävät asiat

- Viimeisimmät hyväksytyt kansalliset lakimuutokset.
- EU:n ratakapasiteettiasetus ja sen täytäntöönpano (kansalliset muutokset).
- Väylälainsäädännön muutokset (ratalain muuttaminen).
- Sotilaallisen liikkuvuuden EU-paketti.
- Vuonna 2026 annettavat EU-säädösehdotukset.

Syksyllä 2025 hyväksytyt lakimuutokset

- Tasavallan presidentti vahvisti 14.11.2025 seuraavat lait eduskunnan ne hyväksyttyä:
- Lait raideliikennelain muuttamisesta (999/2025) ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (1000/2025): OSJD/GOST-kaluston käyttömahdollisuutta jatketaan vuoden 2028 loppuun asti puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa ja kaupunkiraideliikenteen turvallisuuteen tähtäävät muutokset.
 - Lait tulevat voimaan 1.4.2026.
- Lain liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (1001/2025) ja eräistä muista lainsäädäntömuutoksista: julkisen palveluvelvoitteen toimivalta siirrettiin Liikenne- ja viestintävirastolle ja sääntelyelin siirtyi osaksi KKV:ta.
 - Lait tulivat voimaan 1.1.2026.

EU:n ratakapasiteettiasetus

- Komissio antoi ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 11.7.2023 osana ns. rahtiliikenteen viherryttämisspakkettia.
- Euroopan parlamentti ja neuvosto saavuttivat sovun asetuksesta 18.11.2025 pidetyssä kolmikantaneuvottelussa.
 - Asetuksen kieliversioita käännetään ja lopullinen hyväksyntä tämän jälkeen keväällä 2026.
- Asetuksen velvoitteet kohdistuvat Suomessa ensisijaisesti Väylävirastoon valtion rataverkon haltijana, ei yksityisraiteen haltijoihin, joilla jatkossakin mahdollista kevyemmät kansalliset menettelyt ja satamaraiteiden haltijat on katsottu raideliikennelain nojalla palvelupaikan haltijoiksi.
 - Väyläviraston laadittava useita strategisia suunnitteluasiakirjoja (kapasiteettistrategia, kapasiteettimalli, kapasiteetin tarjontasuunnitelma sekä lisäksi varautumissuunnitelma), jotka oltava valmiita asteittain (joulukuu 2027-tammikuu 2030).
- Voimassa olevien kapasiteetinjakotapojen rinnalle uutena ns. rolling planning kapasiteetin jako (jatkuva kapasiteetinhakumahdollisuus).
- Useat asetuksen vaatimukset tarkentuvat ENIM:n eli Euroopan rataverkon haltijoiden yhteistyöryhmän valmistelutyön pohjalta ja edelleen valmisteltavien komission täytäntöönpanoasetusten pohjalta, joiden valmistelu käynnistyy vuoden 2026 aikana.
- Vaikka asetus tulee voimaan pian sen julkaisun jälkeen, täysimääräisesti asetusta aletaan soveltaa joulukuussa 2030 alkavalla aikataulukaudella.

Seuraava kansallinen raideliikenteen lakihanke

- Vaikka EU:n ratakapasiteettiasetus on sellaisenaan suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä ilman kansallista täytäntöönpanolainsäädäntöä, asetus edellyttää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön:
 - Raideliikennelain 17 lukuun sisältyvät ratakapasiteetin jakamista koskevat säännökset on nykymuodossaan kumottava;
 - Valtioneuvoston asetus 1308/2018 rautatieliikenteen aikataulukaudesta ja ratakapasiteetin jakamisesta on kumottava;
 - Raideliikennelain 17 luvussa säilytetään kuitenkin useita rataverkon käyttöön liittyviä säännöksiä ja sisällytettävä myös ratakapasiteettiasetuksesta poikkeavat menettelyt, erityisesti yksityisraiteen haltijoiden joustavammasta kapasiteetin jakamisesta.
- Samassa yhteydessä tehdään muita tarvittavia muutoksia raideliikennelainsäädäntöön: kartoitustyö on käynnistetty yhteistyössä Traficomien kanssa.
- Alustavan aikataulun mukaan hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle mahdollisesti syksyllä 2027 ja lait voimaan vuoden 2028 aikana.

Väylälainsäädännön uudistaminen (ratalaki)

- Ratalaki (110/2007) on rataverkon suunnittelua ja rakentamista koskeva kansallinen laki, jota ollaan uudistamassa osana väylälainsäädännön kokonaisuudistusta.
 - Velvoitteet koskevat nykyisellään täysimääräisesti Väylävirastoon ja eräiltä osin myös yksityisraiteisiin.
- Uudistuksen keskeinen tavoite on saattaa rataverkon suunnittelua ja rakentamista koskevat velvoitteet koskemaan täysimääräisesti myös hankeyhtiöitä, jotka suunnittelevat ja toteuttavat valtion rataverkkoon verrattavissa olevia suuria ratahankkeita, kuten Länsirataa, Lentokenttärataa ja Itärataa.
- Hallituksen esitysluonnos lausunnolle touko-kesäkuussa ja eduskunnalle viimeistään lokakuussa 2026.
- Valmistelusta vastaa Eeva Ovaska/LVM.

Sotilaallisen liikkuvuuden paketti

- Komissio antoi marraskuussa tiedonannon ja ehdotuksen sotilaallista liikkuvuutta koskevaksi asetukseksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
- Tavoitteena on luoda harmonisoitu EU-tason lainsäädäntöpidekehys, joka mahdollistaa, helpottaa ja nopeuttaa sotilashenkilöstön, materiaalin ja varusteiden kuljetusta Euroopan unionin alueella ("sotilaallisen liikkuvuuden Schengen").
 - Esteiden poistaminen sotilaalliselta liikkuvuudelta, mm. yksi yhtenäinen lupamenettely etenkin kv. rajat ylittävän liikkuvuuden varmistamiseksi;
 - EMERS-kriisi- ja reagointijärjestelmän kehittäminen;
 - Kaksikäyttöinfrastruktuurin kehittäminen siviili- ja sotilasliikenteen tarpeita varten, mm. 17,65 mrd euron CEF-rahoitusesitys seuraavaa budjettirahoituskautta varten vuosille 2028-34 ja neljän prioriteettikäytävän kehittäminen;
 - Kalustopooli ja kaluston jakaminen, jonka osalta eräänä keinona on Euroopan kilpailukykyrahaston varat rahoituskaudella 2028-34;
 - Vahvempi hallintajärjestelmä, joka pitää mm. sisällään kansalliset sotilaallisen liikkuvuuden koordinaattorit, sotilaallisen liikkuvuuden työryhmän ja TEN-T-komitean;
 - NATO-yhteistyön ja muun kumppanuusyhteistyön tiivistäminen.

Sotilaallisen liikkuvuuden paketti

- Asetusehdotus kattaa kaikki liikennemuodot.
- Rautatieliikenteen osalta olennaisia osa-alueita ovat:
 - **Rataverkon** kehittäminen ja sotilaallisen liikkuvuuden käytävät.
 - **Kaluston hyväksynnät** pääosin samanlaisia kuin muunkin rautatiekaluston osalta, mutta yhden jäsenvaltion liikenteeseen myönnetty kalustohyväksyntä oikeuttaisi kaluston käytön useamman jäsenvaltion alueella sotilaallisen liikkuvuuden tarpeisiin.
 - **Kiireellisen ratakapasiteetin** järjestelyt olisi hoidettava kolmen työpäivän aikana.
 - Ratakapasiteettiasetukseen sisällytetty säännökset siitä, että etenkin hätätilanteessa sotilaallisen liikkuvuuden tarpeiden vuoksi muulle liikenteelle myönnetty ratakapasiteetti voitaisiin **perua ilman seuraamuksia**.
- Asetusehdotuksen käsittely neuvostossa on alkanut ja työryhmäkäsittely viikoittain niin, että neuvoston yleisnäkemyks eli jäsenvaltioiden kompromissi mahdollisesti jo kesäkuussa 2026.
- EP:n ja neuvoston kantojen yhteensovittaminen vie aikaa, mutta komission tavoitteena on, että lainsäädäntökehys olisi hyväksytty vuoden 2027 aikana.

Tulevia EU-säädöshankkeita

- Komissio antoi marraskuussa 2025 **EU:n suurnopeusjunaverkoston kehittämistä** koskevan tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
- Tiedonannossa esitetyillä toimenpiteillä halutaan vauhdittaa nykyisten neljän EU:n jäsenvaltion suurnopeusjunaverkoston yhteen kytkemistä ja laajentamista laajemmin koko EU-alueelle.
- Tiedonannossa myös ilmoitettiin, että tarvitaan ainakin seuraavia lainsäädännöllisiä muutoksia:
 - **ERA-asetuksen (EU/2016/796) muuttamista koskeva ehdotus** tarkoitus antaa keväällä 2026: mm. suurnopeusjunakaluston ja myös sotilaallisen liikkuvuuden kaluston nopeammat hyväksyntäprosessit.
 - **Palvelupaikka-asetuksen (EU/2017/2177) muuttamista koskeva ehdotus**: komissio käynnistänyt työryhmän, jossa kartoitetaan muutostarpeita asetukseen, tunnistettuja tarpeita tulee mm. suurnopeusjunaverkoston kehittämisestä, sotilaallisen liikkuvuuden tarpeista ja ratakapasiteettiasetuksesta.
- Lisäksi kevään aikana komission olisi vihdoinkin tarkoitus antaa asetusehdotus, jolla korvattaisiin ja muutettaisiin voimassa olevaa **veturinkuljettajadirektiiviin (2007/59/EY)** perustuvaa sääntelyä.
 - Alustavasti kerrottu, että tavoitteena olisi nopeuttaa rajat ylittävää liikennettä veturinkuljettajien kelpoisuussääntelyä koskevien muutosten kautta sekä helpottaa veturinkuljettajien siirtymistä rautatieyrityksestä toiseen (erityisesti lisätodistus).
- Ratakapasiteettiasetuksen nojalla valmistellaan useita tarkentavia **täytäntöönpanoasetuksia**.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Kiitos!

Risto Saari, LVM, p. 040 82 98 132, risto.saari@gov.fi